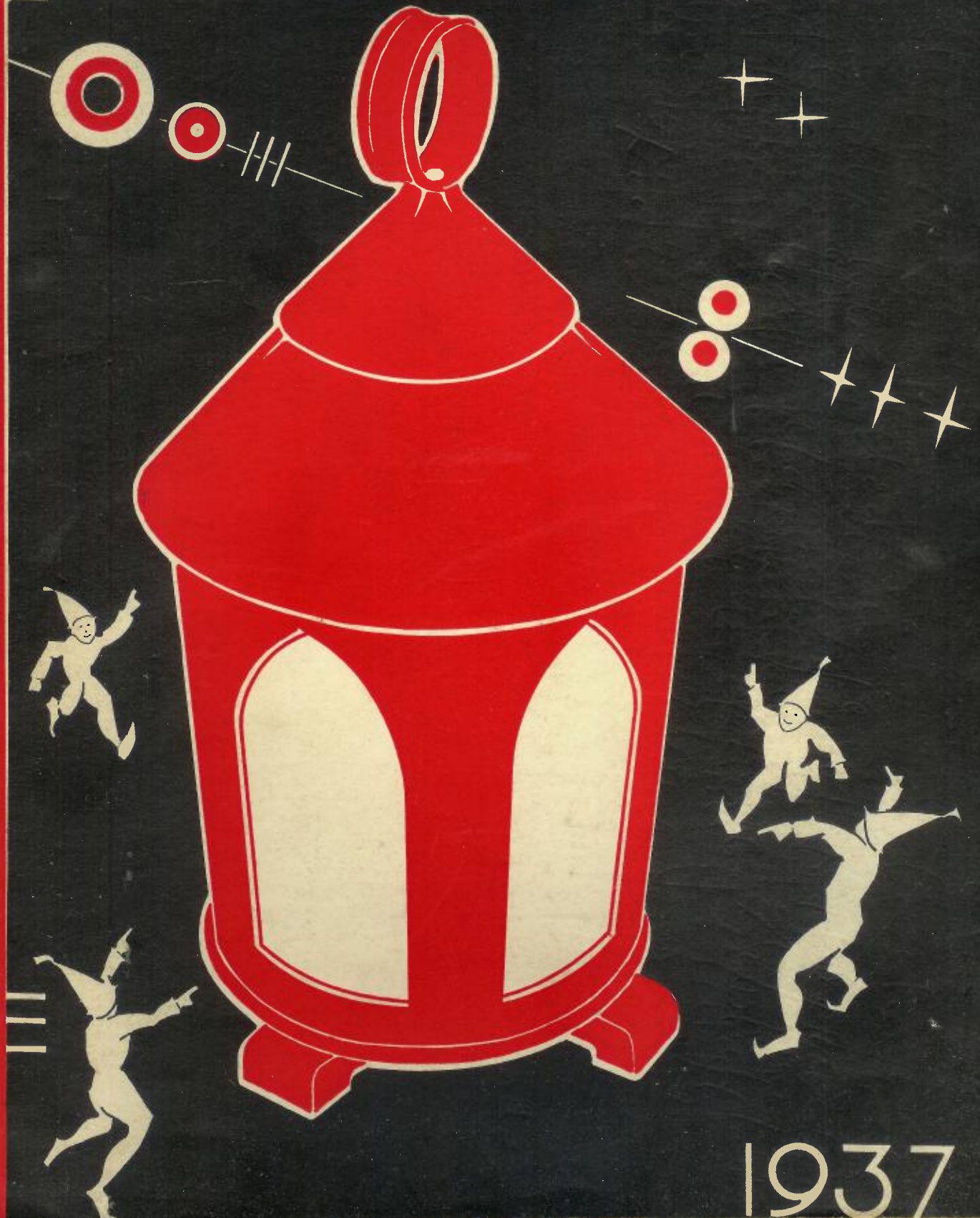


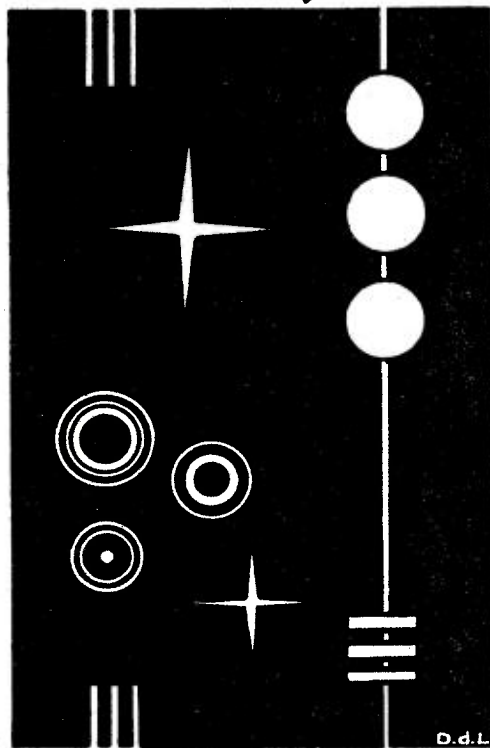
KERSTBOEK

E VOOR JONG HOLLAND

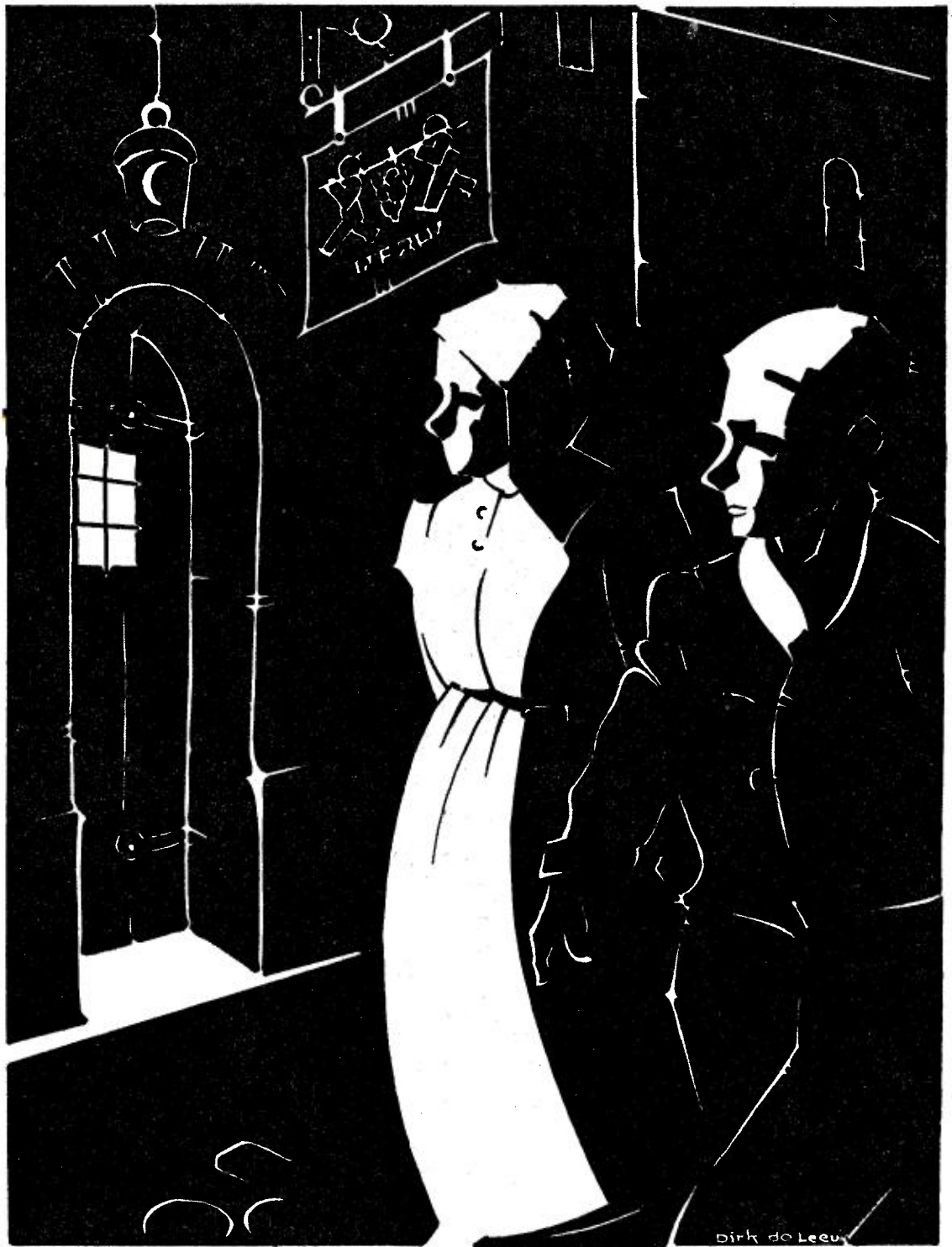


1937

KERSTBOEK VOOR JONG HOLLAND REDACTIE DR. R. MIEDEMA



BIJDAGEN VAN
DEN REDACTEUR
MIEN LABBERTON
A.J.C. MIEDEMA, ZILVER
EVELINE SYPKENS
REIN VALKHOFF
TEKENINGEN VAN
DIRK DE LEEUW
N.V. UITG. MAATSCH.
"EDITIO" HILLEGOM



GEEN PLAATS

Dirk de Leeuw

KERSTMIS 1937

DOOR DEN REDACTEUR

Jongens en Meisjes,

Wanneer ons Kerstboek ditmaal in jullie handen komt, ziet het er in de wereld donkerder uit dan ooit. Ik denk daarbij niet alleen aan de korte dagen en de lange nachten, maar bovenal aan de gruwelijke oorlogen die op onze aarde woeden, aan de vreeselijke geloofsvervolgingen waaraan ontelbare mensen bloot staan, aan de werkloosheid waaronder zo velen gebukt gaan en aan zoveel andere vormen van ellende, waardoor de mensheid wordt geteisterd. Het heeft er heel veel van alsof er in de wereld voor liefde, waarheid, gerechtigheid, voor wat goed en heilig is, geen plaats is. Het schijnt wel of haat en geweld, bedrog en leugen, zelfzucht en eigenbelang het leven beheersen.

De beide platen in dit boek (hiernaast en op bladz. 24) herinneren er ons echter aan dat Jezus, wiens geboortefeest wij thans vieren, dit ook al heeft ervaren in zijn tijd. Je kent toch het verhaal van Jozef en Maria, die op bevel van keizer Augustus uit Nazareth naar Bethlehem reisden om daar „beschreven” te worden en daar aangekomen, in een stal moesten overnachten omdat voor hen in de herberg geen plaats was? En je weet toch dat, toen in dien nacht hun kindje Jezus ter wereld was gekomen, ze ook daar niet konden blijven, maar moesten vluchten, heel ver weg, naar Egypte, omdat Koning Herodes het kindje wilde doden, waarvan voorspeld werd dat het eenmaal een Koning der Koningen zou zijn? Maar juist daarom vieren wij het Kerstfeest, omdat we weten dat ondanks dat er geen plaats was voor Jezus, ondanks al de tegenwerking, alle haat en geweld, alle leugen en bedrog, alle zelfzucht en eigenbelang, die toen machtig waren evenals thans, Jezus is opgegroeid als een Licht in de donkere nacht, zodat ook wij nu nog in ons Kerstlied kunnen zingen:

„Daar is uit 's werelds donk're wolken
Een Licht der Lichten opgegaan.”

Juist daarom vieren wij Kerstfeest omdat Hij ons heeft geleerd door zijn prediking en door zijn leven, dat God's lichtende Liefde sterker is dan de duisternis. De simpele stallantaarn op de voorzijde van dit boek waarom kabouters zich verheugen, zowel als de fonkelende sterren op de achterzijde getuigen van deze overwinning van het Licht.

De grote vraag waar het ieder Kerstfeest, ook dit Kerstfeest, om gaat is deze: of wij bereid zijn het Licht van Christus te ontvangen in ons hart, of wij bereid zijn aan liefde, waarheid, gerechtigheid, aan goedheid en heiligheid een plaatsje te geven in ons leven, dan wel: of ook wij zullen tonen dat er geen plaats is voor dit alles bij ons en wij evenals Herodes, zullen trachten door geweld, wat heilig is te vernietigen en het Licht te doven, dat opgroeit in de nacht der wereld.

Jongens en meisjes, van jullie antwoord op deze vraag zal je Kerstvreugde afhankelijk zijn!



DE MECHELSE KUIL

(EEN VERHAAL UIT HET
JAAR 1879)

DOOR MIEN LABBERTON

Hent den Dekker kon zich van zijn vader niet veel herinneren. Wel wist hij nog heel goed, dat ze vroeger in Elburg hadden gewoond, midden in het kleine stadje, in een oude nauwe straat, vlak bij een poortje. En in dat stadje had zijn vader voor de mensen de daken van hun huizen hersteld, als die door storm of ouderdom waren stuk gegaan. Leidekker was zijn vader geweest, en ook zijn grootvader en overgrootvader en bet-overgrootvader hadden datzelfde ambacht uitgeoefend. „En daarom zullen ze ons in die tijd toen de mensen allemaal een achternaam kregen, zeker ook maar „den Dekker” genoemd hebben.” Hent wist nog goed, dat zijn vader dat eens tegen hem had gezegd, toen ze op een voorjaarsavond samen op hun kleine binnenplaatsje een konijnenhok hadden getimmerd, dat door Vader keurig met allemaal afgedankte stukjes van leien dakpannen voor de regen werd beschermd. Hent had gevonden, dat de konijnen een mooi huis kregen om in te wonen, en dat zijn vader erg knap was.

En ook nog een ander ogenblik wist hij zich goed te herinneren. Dat was toen hij huilend uit school was komen lopen, omdat de jongens hem afgeranseld hadden. Ze zeiden dat hij aan den meester geklikt had, wie de ruit in het schoollokaal ingegooid had. En dat was niet waar, hij had niets gezegd. Maar ze geloofden hem niet en sloegen er stevig op. En zo liep Hent huilend over het marktpleintje, toen hij opeens hoorde: „Kloek maar,

Hent!" Dàt was Váder! Die stem, en die woorden, zou hij uit duizenden hebben herkend. Maar waar kwam die stem vandaan? Hent wist wel, dat hij zijn vader maar zelden laag bij de grond moest zoeken, en zijn blik ging omhoog. Dáár, boven op het dak van het logement — hotel zouden we tegenwoordig zeggen — stond zijn vader. „Kloek maar, Hent!" riep hij nog eens naar omlaag. „Kom maar bij me, jongen, klim er maar op." En Hent had naar de hoge ladder staan kijken en naar de steiger — durfde hij? Zo hoog naar boven? Maar als het niet veilig was, zou Vader hem niet roepen. En hij was naar boven geklommen. Zijn tranen was hij daarbij vergeten, en de hele ruzie met de jongens. Want de ladder wiebelde wel erg en je kreeg zo'n raar gevoel, als je de mensen zo diep onder je zag lopen en zelf zo dicht bij de blauwe hemel kwam. Maar eindelijk was daar Vaders uitgestoken hand geweest. „Kloek gedaan, Hent. Je vader kan trots op je zijn. 'k Heb me toch zeker vergist, toen ik daareven dacht, dat je liep te huilen." En toen had hij Vader alles verteld van de jongens en van het klikken dat hij niet gedaan had. Vader had er bij naar de blauwe lucht staan kijken, waartegen de kerktoren donker afstak. „Mensen en jongens vergissen zich vaak, Hent, daar is niets aan te doen. Maar God vergist zich nooit. Hou je daar maar aan vast, jongen, je hele leven."

En toen was Hent op een veilig plekje van het stukgewaaide dak gaan zitten kijken naar de rondzwierende zwaluwen en naar Vader, die alles weer heel maakte en stevig, en later waren ze samen, Vader het eerst, de lange ladder weer afgedaald en naar huis gegaan.

Dit alles was in Hent's herinnering zo levend gebleven, alsof het gisteren was gebeurd. Als hij aan zijn vader dacht, dacht hij ook aan die ogenblikken daar hoog boven de dikke straatkeien, en vaak, als er wat vervelends of wat moeilijks was, hoorde hij in zijn gedachten dat „kloek maar, Hent" van Vader, en dat hielp altijd.

Hij was toen zeven jaar geweest. Nu was hij bijna twaalf. En héél anders was het leven er voor hem uit gaan zien. Was het wáár, liep de jongen nu vaak te denken, was het wáár, dat God zich nooit vergiste? Had Hij zich dan niet vergist, toen Hij het dan toch had laten gebeuren, op die noodlottige Zaterdag vóórverleden jaar in September, dat Vader van de steiger was gevallen en dood was thuisgebracht? Dat moest toch wel een vergissing van God zijn, dat Hij hun allen hun lieven, besten vader had afgenomen?

Deze gedachte plaagde Hent vaak. Hij wist er geen weg mee, hij kon er niet uit wijs worden. Hij wou wel graag veel van God houden en op Hem vertrouwen, zoals Moeder hem leerde te doen, maar — dat éne dan? Toen hij er Moeder naar vroeg, sprongen er tranen in haar ogen. „Ik kan niet eens begrijpen wat de koning allemaal doet en dat is toch gewoon een mens," zei ze, „hoe zal ik dan begrijpen wat God doet? Ik ben elf jaar lang gelukkig geweest met je vader, dat vond God zeker lang genoeg, m'n kind."

Maar Hent was met dit antwoord niet tevreden. Grote mensen, vond hij,

zeiden de dingen vaak zo, dat je er toch niet veel aan had. Op een avond, toen ze al samen op zolder in hun diepe bedstee lagen, op de oude boerenhoeve van Moeders vader, waar het hele gezin na het grote ongeluk bij in was gaan wonen, en waar Moeder nu hard werkte als een boerenmeid, begon hij er tegen zijn tweelingzusje over. Dat zusje was óók een moeilijkheid voor Hent. Hij hield niet van meisjes, zei hij altijd, hij vond ze flauw en gichelig en niet waard om mee om te gaan, en hij had ik weet niet wát willen geven, als hij niet een tweelingzús, maar een tweelingbroèr had gehad — maar, hij kon er niets aan doen, op Drika was hij dol, al liet hij dit ook zo min mogelijk merken. Van elke appel die hij kreeg of vond of ook wel eens van de takken gapte, spaarde hij de grootste helft voor Drika. Maar nooit gáf hij ze haar, ze vond ze altijd zo maar vanzelf liggen op háár plaatsje van de beddeplank.

Het was een zwoele avond in het laatst van Juni. De mussen sjielpten en krieuwelden nog laat tussen de dakpannen. De kinderen traptten hun grijze deken weg.

„'n Snertdak is het hier,” zei Hent knorrig. „De pannen liggen veel te los. Als Vader het gemaakt had, zouden er zoveel mussenesten niet zijn. Hoe vind jij het eigenlijk hier?”

„Wel mooi,” zei Drika. Haar stem klonk een beetje dromerig. Ze dacht aan de oude meidoorn die zo had gebloeid en aan de muurbloemen op zij van het huis. „Maar de weg naar school is wel èrg lang.”

„We gaan er al gauw af.” De weg naar school was Hent nog nooit te lang geweest. Er waren altijd konijnen in de hei, die hij achterna zat, en nu waren er weer meikevers te vangen, die hij voor een cent verkocht aan het zoontje van den dominee, dat ze zelf niet vangen kon en er dan later bij de jongens mee geurde. Je kon beter naar school zwerven, vond Hent, dan op de Hoeve zijn, waar grootvader hem altijd allerlei werk opdroeg, dat hij làng niet altijd prettig vond. Hij zei die woorden „we gaan er al gauw af” dan ook op een toon, die niet erg vrolijk klonk.

„Dan kunnen we Moeder helpen,” zei Drika.

Maar Hent zei: „Ik wòrd geen boer, ik word leidekker.”

Het was of Drika het niet hoorde.

„Want Moeder ziet zo bleek,” zei ze, „en ze hoest en ze heeft altijd pijn in de rug. Als we haar meer helpen, hoeft ze minder te doen.”

Hent zweeg. Moeder bleek? Daar had hij nog nooit op gelet. En over pijn in de rug zei ze toch nooit wat?

„Hoe weet je dat?” vroeg hij. Hij vond het niet aardig, dat Moeder Drika in haar vertrouwen nam en hèm niet. „Heeft ze je dat gezegd?”

„Welnee, zo iets zegt een moeder toch nooit? Maar dat kan je zelf wel zien als je niet blind bent. En ze is ook niets vrolijk.”

„Omdat Vader dood is,” zei Hent.

„Dáárom niet alleen.”

Het was of de kinderen nu geen last meer hadden van de warmte. Ze lagen stil naast elkaar. Af en toe sloeg Hent naar een mug.

„Ik begrijp eigenlijk niet,” begon Drika weer, „dat we nog school gaan.

Marregje Schut is tien en d'r al af. En die kan al melken."

„Dat heeft Vader zo gewild." Hent's humeur klaarde op. Nu wist hij meer dan Drika. Had Vader niet altijd gezegd: „Je gaat school tot de gewone meester je niets meer leren kan." En dat was tot je dertiende jaar zowat. En al had Grootvader al vaak gemopperd, dat „die grote lummel" — dat was hij — nog „als een papkind" op de schoolbank zat en dat „een meisje helemáál niets van al die wijsheid hoefde te weten" — Moeder hield vol en liet hen gaan. Maar het was ruim anderhalf uur lopen naar Ede, waar ze nu schoolgingen, en ruim anderhalf uur weer terug, en veel nut had Moeder zo van haar kinderen niet. Deze gedachte spookte nu almaar door Hent's hoofd. Hij ging rechtop zitten.

„Geloof jij dat?" vroeg hij opeens aan Drika. Het was nu donker geworden, en de vraag die er al lang zat, kwam naar buiten. „Dat God zich nooit vergist?"

Als het licht was geweest, zou hij gezien hebben, dat bij zijn onverwachte vraag Drika's ogen groot werden en peinzend.

„Ik ben gisterenavond in het grote bos geweest," zei ze, „met de vrouwen van het „Planken Wambuis",¹⁾ toen ze water gingen halen."

Hent keek verbaasd. Hij begreep niet wat dit met zijn vraag te maken had, en nog minder begreep hij, dat Drika dáár geweest was . . . !

„Bij de Mechelse kuil!?" vroeg hij ongelovig. In zijn hart was hij jaloers op Drika, jaloers dat ze daar geweest was, op die plek waar nooit kinderen mochten komen, en óók jaloers, dat zij, Drika, een mèisje nog wel, dat had gedürfd. Want zeiden ze niet allemaal, dat het daar, in dat grote bos, niet veilig was, dat het er spookte in de late avond, want dat de duivel zo boos was op de mensen van deze streek, omdat er in het bos een waterwel was, die ze hadden uitgegraven in de vorm van een kruis? Een kruis was het teken van Christus — en waar een kruis was, had de duivel geen macht. Dat had hij Grootmoeder aan den ouden marskramer horen vertellen, die met bont katoen en bezems de boerderijen afliep om wat te verdienen. „De Mechelse kuil" heette dat water, omdat in vroeger tijd een boer, die Mechelen heette, de waterwel had ontdekt. Dat was een grote vondst geweest, want er was weinig water in deze streek, putten of pompen hadden de boerenhoeven nog niet. En zo had die Mechelen besloten, de wel uit te graven en uit te diepen, zodat er altijd water in zou staan, en tot bescherming tegen het Boze had hij er de vorm van het Kruis aan gegeven. Vier armen had nu de waterwel, één lange en drie korte, en het water was altijd zuiver en goed. En de hele streek haalde nu water aan die Mechelse kuil. Maar kinderen mochten er niet komen. En nu zou Drika daar geweest zijn?

Zijn nieuwsgierigheid won het van dat gevoel van afgunst, dat er eerst was geweest.

„Wat heb je gezien?" vroeg hij gretig. „Hoe was het daar? Was je niet bang? Met wie ging je?"

¹⁾ Het Planken Wambuis, een herberg aan de Amsterdamse weg tussen Arnhem en Ede.



„Met ouwe Barta en met Geerte,” zei Drika. „Teuntje hun meid was ziek en het dubbele juk met vier emmers was voor ouwe Barta zo zwaar. Toen heb ik ook twee emmers gedragen.”

„Je mócht er niet,” viel Hent uit. Hij werd weer knorrig. Die Drika praatte of ze een volwassen meid was in plaats van een schoolkind.

„Als je emmers draagt als een vrouw, ben je geen kind meer,” zei het meisje terug. „Het was er zo stil. Ik ben nog nooit op zo'n stille plek geweest. Het is net . . .” ze zweeg, alsof ze haar woorden niet wist te vinden. Maar Hent liet haar niet met rust. „Net wàt?” drong hij aan. „Net of het een heilige plek is.” „En het spóókt er!” viel Hent uit.

„Dat weet ik niet. Ik was niet bang, maar het was ook nog niet donker, en de bomen stonden zó stil. De berkebomen spiegelde in het water. Ik heb nog nooit zo iets moois gezien. En ouwe Barta zei, dat God zulke plekken maakt voor de mensen, maar dat ze er dan zelf voor zorgen moeten, dat alles mooi en goed in orde blijft.”

Hent zei niets meer. Die laatste woorden van Drika deden hem weer aan zijn vraag denken, waarmee dit hele gesprek eigenlijk begonnen was. Er kwam een groot verlangen in hem op. Een verlangen dat Vader nog zou leven, en dat hij dan mèt Vader naar die „Mechelse kuil” zou gaan en er water uit zou scheppen en drinken, en dat Vader hem alles uitleggen zou wat hij niet begreep. Waarom God soms zo goed is voor de mensen en dan weer zo onbegrijpelijk hard en wreed . . . En opeens deed hij nog eens weer dezelfde vraag:

„Geloof jìj dat dan, dat God zich nooit vergist?”

„Natuurlijk,” zei Drika. „God vergist zich nooit. Dat kàn niet.”

Hent lag te staren in het donker. Hij dacht aan Vader, die van de steiger was gevallen. En aan nog meer. Aan den boswachter van het Ginkelse land moest hij ook denken, die van een stroper een gewerschot had gekregen in zijn oog, en nu blind was. En aan Moeder, die veel te hard moest werken voor haar krachten. En aan zichzelf, dat hij toch wel boerenknecht zou moeten worden in plaats van leidekker, zoals Vader had gewenst. En aan Pleun van den Akker, zijn schoolkameraad in Ede,

die altijd spek en ham had op het brood dat hij meebracht . . Drika lag al lang rustig te slapen, toen Hent nog lag te woelen en geen slaap kon vinden.

Maar opeens greep hij haar bij de arm. „Drika!” Hij trilde van schrik. Wat was dat voor een vreemd, hijgend, kreunend geluid? Nog nooit had hij zó'n geluid gehoord. Allerlei verhalen spookten meteen door z'n hoofd, verhalen die de boerenjongens elkaar deden over boze geesten, die je na konden zitten tot in de kelder of op zolder, en de duivel had óók zijn knechten en zijn helpers. En was Drika niet bij de Mechelse kuil geweest, waar geen kinderen mochten komen? „Drika!!!” Zijn stem was hees, want juist klonk het vreemde geluid harder in zijn oren. „Hóór dan toch!” Dat hij zijn zusje wou beschermen, en niet wist Drika wreef zich de ogen uit.

„Wat is er?” vroeg ze slaperig. Maar op hetzelfde ogenblik sprong ze uit bed. „Moeder hoest zo,” zei ze verschrikt. „Verschrikkelijk, wat hoest ze. Misschien heeft ze wel geen water meer.” Meteen greep ze het glas, dat voor hen beiden vol water op de beddeplank stond en liep er mee weg.

Hent keek haar na. Moeder? Was dat Moèder, dat rare, nare, vreemde geluid? Achter Drika aan, liep hij naar het zolderkamertje, waar Moeder sliiep. Bij het schijnsel van het olielichtje zag hij Grootmoeder, die de kussens verschikte. En op het kussen zag hij Moeders gezicht, zo wit, zo wit, met dichte ogen. Drika huilde. „Ze wordt toch weer beter, Grootmoeder?” vroeg ze tussen haar snikken door.

„Ze heeft bloed gehoest,” zei Grootmoeder zacht. „Ze is niet sterk, jullie moeder. Ze heeft te veel willen doen. Het hooien is zeker te zwaar geweest in de zon. Laat haar maar rustig liggen.”

Maar Drika wilde niet weggaan, en toen wou Hent ook niet. Op het lage houten bankje zaten ze naast elkaar, de armen om elkaar heen geslagen. Op de vloer was een vlek van bloed. Grootmoeder strooide er zand



hoè, maakte hem klam van angst.

overheen, en ging naast het bed zitten. Het olielichtje flakkerde, spatte en ging uit. Door het kleine dakraam drongen de eerste morgenstralen naar binnen. Langzaam kropen de uren voorbij

„Je moet niet zo bedroefd zijn, kind,” zei Grootmoeder. Ze deed haar best, haar stem die gewoonlijk wat hard en scherp was, zacht en vriendelijk te doen klinken. „Nu is Moeder bij Vader. Nu is ze weer gelukkig.” Drika snikte zachtjes voort. Hent zat met grote starende ogen te kijken naar Moeders breiwerk, dat op de tafel lag. Een wollen borstrok voor hem had het moeten worden. Kwam die nu nóóit af? Kon het echt, echt waar zijn, dat ze nu Moeder ook verloren hadden? Het was niet te begrijpen. Aan wie moesten ze dan nu alles vragen en wie zou er toch altijd goed en lief voor hem zijn, óók als hij wat verkeerd had gedaan? Grootmoeder niet. En Grootvader helemaal niet. Hij zag hoe Drika met trillende vingers en knippende ogen Moeders breiwerk naar zich toetrok, en er aan voort begon te breien. Stilzitten mocht ze immers nooit? „Er is altijd wat te doen” — was de regel van de Hoeve. Hent keek naar zijn zusje's handen. Net als Moeder zat ze daar. En een gevoel van verlichting steeg in hem op. Vader wèg, Moeder wèg. Maar hij had Drika nog en Drika had hem. Had Moeder dat óók gedacht, in haar laatste ogenblikken? „Hent — Drika”, dat was het enige geweest, dat ze nog verstaanbaar had kunnen zeggen. En nu was ze bij Vader, en hoefde niet meer boven haar krachten te werken, omdat ze voor zich en haar kinderen het brood niet had willen krijgen, maar had willen verdienen. Dan moesten zij beiden nu zeker ook werken en niet meer spelen? Hij méér dan Drika, omdat hij een jongen was en sterker.

Hent stond op. Hij liep naar de schuur, nam een schoffel en begon, zoals hij het aan de andere kant van het veld den arbeider zag doen, het mangelwortelland te schoffelen. En hij deed zijn best, met de brede stappen van den man gelijke tred te houden.

Wèl was het leven van de kinderen opeens weer erg veranderd. Nog méér, dan toen ze, nu haast twee jaar geleden, met Moeder naast de kar voortlopende die hun meubels bevatte, van Elburg naar de eenzame Hoeve waren gekomen. Toen waren ze nog kinderen gebleven — nu werden ze opeens met allen mee als mensen beschouwd. Na de hooi-vacantie waren ze niet meer naar school teruggegaan. „Allemaal gekheid”, vond Grootvader. „Je kan lezen en schrijven en optellen en aftrekken, en da's meer dan genoeg.”

In haar hart vond Drika dit eigenlijk ook. Wat had je aan de landkaart van andere landen, als je koeien moest melken in de zomer en vlas spinnen in de winter? En de wol van de schapen moest ze ook leren spinnen en weven. En boter karnen en kaas maken, en het vlees van de varkens inzouten voor de lange wintermaanden. Want Grootmoeder was er trots op, dat op hùn hoeve dit alles werd gedaan. „We zijn geen armzalige heiboeren,” zei ze dan, „al wonen we op de Veluwe. Elk jaar wordt er

van de hei een stukje tot bouwland gemaakt, en de rogge groeit al goed. Jullie krijgt elk een mooie uitzet als je trouwt."

Grootmoeder meende het goed met hen, dat wist Drika heel best. Maar ze was twaalf jaar, en ze kon nog niet blij zijn met een uitzet voor de dag, dat ze eenmaal trouwen zou. Ze kon zich het leven niet anders voorstellen, dan dat zij en Hent altijd, altijd bij elkaar zouden blijven. „Wat is eigenlijk een uitzet?" vroeg Hent haar eens, toen Grootmoeder dat, 's morgens weer gezegd had.

„O dat zijn al je kleren en je lakens en handdoeken en zo, die je nodig hebt in een huishouding," wist Drika hem uit te leggen. „Maar ik trouw toch niet, ik blijf bij jou."

„En Pleun dan?" vroeg Hent.

Drika kreeg een kleur. De laatste tijd op school hadden Pleun en zij el- kander erg aardig gevonden. „Je mag best met Pleun trouwen," zei Hent, „dan neem ik Dijtje Albers, en we bouwen een dubbele hoeve, en jullie wonen links en wij rechts, best leuk."

„Je bent niet wijs," zei Drika. Ze liep weg en begon de kippen te voeren. Die Hent! Maar gek waren zijn plannen niet. Ze begon te zingen en keek omhoog naar een paar spreeuwen, die als dol zaten te fluiten. „Het leven is toch heus wel mooi!" leken ze wel te roepen, en op dat ogen- blik vond Drika dat ook.



Het najaar begon vroeg. Al in October werden de bomen kaal en een gure wind floot en gierde over het land. November bracht veel mist, en daar- na sneeuw en vorst. „Een ouderwetse winter!" zei Grootmoeder hoofd- schuddend. Ze verbaasde de kinderen, door hun op een Zaterdag allebei een dikke wollen doek te brengen die ze stilletjes had gebreid. „Drika moet voorzichtig wezen," zei ze. „Oppassen voor gure wind."

Hent keek zijn zusje aan. Het was hem opeens of hij koud werd van bin- nen. Gure wind, daar gaf hij niemendal om. Drika toch óók niet? „Blijf dan ook binnen," zei hij ruw. „Ik kan toch zeker die kippen en varkens ook wel voeren?"

„Als het zo doorgaat, wordt het een schrale Kerstmis voor de meesten," zei Grootmoeder. „Er valt niets meer te verdienen. De kippen leggen ook al niet meer."

„Maar u bakt toch wel kerstkoeken?" vroeg Hent. Die waren vorig jaar zo lekker geweest.

„Dat moet Drika van 't jaar maar doen," zei Grootmoeder. „Ik word te oud voor zulk staand werk."

Maar Drika zou dat jaar geen kerstkoeken bakken. Den 20en December werd ze ziek. Ze zat aan de tafel met knikkende knieën en hoogrode wangen, en Grootmoeder stuurde haar naar boven, naar bed. Ze had Moeders kamertje tegenwoordig. Zonder tegenstribbelen ging ze.

Hent keek haar verslagen na. Drika ziek? Kon dat? Kinderen waren

toch niet ziek? Hij was toch ook nooit ziek geweest? En wanneer was ze nou weer beter? Vóór Kerstmis toch? Want ze moest koeken bakken en ze zouden naar de kerk gaan, waar kaarsen zouden branden, en dat was toch eigenlijk de enige keer van het hele jaar, dat het prettig was in de kerk, omdat ook de kinderen begrijpen konden, wat er verteld en gelezen en gezongen werd. Over Jezus die geboren werd in de stal van Bethlehem en hij lag in een etenskrub van de dieren en hij was toch gelukkig en zijn vader en moeder ook, en dat was dezelfde Jezus als die van het Kruis, en ook aan het Kruis was hij nóg gelukkig, omdat hij altijd Gods wil had gedaan. En daarom had hij voor alle eeuwigheid, had de dominee gezegd, macht over het boze, over het boze in mensenharten en over al het boze in de wereld. En daarom was de Mechelse kuil ook in de vorm van zijn Kruis. En zóveel kracht ten goede zat er in dat water, had laatst de oude marskramer aan Hent verteld, dat wie er in de heilige



kerstnacht — dat was de nacht van Jezus' geboorte — om twaalf uur 's nachts van dat water schepte en dronk, die werd genezen van welke ziekte hij ook had . . . Hent zat aan de withouten tafel en keek naar Drika's lege plaats. Och, morgen zou ze wel weer beter zijn. Hij luisterde naar de wind, die om het huis gierde. Had diè haar ziek gemaakt? Met moeite ging hij voort met bonen-uitzoeken. Grootvader schoof hem ook Drika's bakvol toe. „In Elburg woont wel een dokter,” zei Hent.

„Dokters zijn voor rijke mensen, jongen.” Hent stond op en gooide een paar sparre-

blokken in het fornuis. Het was hem of hij niet meer stil kon zitten. Na een poosje ging hij de ladder op, naar boven.

Nee, Drika zou dat jaar geen koeken bakken. De volgende dagen lag ze met veel koorts, ze hoestte en wou niets eten. Hent had aldoor het gevoel, of iemand zijn keel dichtkneep. Hoestte Drika net als Moeder? Nee toch? En ze kon toch ook praten, al klonk haar stem zacht en vreemd?

Eigenlijk was er niemand, die meer aan kerstkoeken dacht. Ook over het naar de kerk gaan werd niet meer gesproken. Grootmoeder zat boven op het kleine kamertje en probeerde Drika thee van lindebloesem te laten drinken en Grootvader zat zwijgend bij het vuur en ging eindelijk slapen. Het leek wel, of niemand op de hoeve in de heilige kerstnacht aan Jezus dacht.

Maar dat was toch niet zo. In de bedstee, waarin hij nu zoveel ruimte had, lag Hent. En in zijn gedachten zag hij het Kindje liggen in de stal. Maar ook iets anders zag hij. Hij zag een groot diep water in de vorm van een kruis, midden in het dichte donkere bos. En door zijn hoofd

klonken de woorden van den marskramer: „wie om twaalf uur 's nachts in de heilige kerstnacht van dat water scheidt en drinkt, die wordt genezen van welke ziekte hij ook heeft . . .”

Zou het wáár zijn? „Bijgeloof,” had Grootmoeder gezegd, en „bijgeloof is zonde.” Maar Rinus, hun knecht, had gezegd, dat er veel dingen waren tussen hemel en aarde, die mensen niet begrijpen konden. En als het nu eens waar was, moesten ze dan Drika vannacht niet brengen naar dat water, dat haar genezen zou?

De jongen kreeg het warm, al vroor het in zijn slaaphokje. Hij wist heel goed, dat ze er Drika niet heenbrengen konden. Veel te ziek was ze, en veel te koud was het buiten. Maar — máár — als hij er nu heen ging en precies om twaalf uur het water schepte en het aan Drika bracht, zou dat niet even goed zijn? Zou hij de weg kunnen vinden in de nacht? Met de stallantaren? Maar, maar durfde hij? Hij was er nu éénmaal geweest, overdag. Maar om twaalf uur 's nachts, het boze uur?

Hij stond opeens naast zijn bed. Zou hij niet durven, als het was om Drika te redden? Drika, die net hoestte als Moeder en die, o nee, o nee, niet van hem weggaan mocht. Snel kleepte hij zich dik aan en sloop naar beneden. „Zo'n dorst,” hoorde hij het zieke zusje tegen Grootmoeder klagen. En het was of die woorden hem moed inspraken. Maar als het nu bijgeloof was? Zou God dan juist boos op hem worden en het water niet goed laten zijn? „God vergist zich nooit,” had Vader gezegd, en Drika had het ook gezegd. Mensen vergissen zich vaak. Maar als hij, Hent, zich nu vergiste, dan zou God toch wel begrijpen, dat het alleen maar was, omdat hij zo heel erg veel van Drika hield en haar niet missen kon . . .

Zo snel hij kon, liep de jongen voort. In zijn zak droeg hij Grootvaders grote nikkelen horloge, dat hij stilletjes bij den ouden man weggehaald had. Hij moest toch weten, wanneer het twaalf uur zou zijn? Door de naakte bomen sloeg de wind. De krakende takken vielen hier en daar neer op de grond. Hoe langer hoe sneller begon Hent te lopen. O als hij maar niet verdwaalde! Eerst het brede zandpad, maar dan, na een lang lang eind, de smalle haast onzichtbare paadjes door het nachtduistere bos. Een houtduif vloog klapwiekend op. Hent's hart bonsde van schrik — wat was dat voor een kreet? Even later wist hij, dat het een vlaamse gaai was geweest, die hij zeker opgeschrikt had. Als hij maar geen grote herten ontmoette, die hem aanvallen zouden! Het nachtleven van het bos, daar had immers een mens niets mee te maken?

Opeens stond de jongen stil met een zucht — hij was er. Tegelijk stond zijn hart haast stil van schrik. Voor zijn voeten lag het kruiswater, stijf bevroren. Tegen deze harde vorst was zelfs de levende wel niet bestand geweest. Hij had een bijl mee moeten nemen om het ijs open te hakken. Niets had hij, dat hem daarvoor kon dienen. Vergeefs was zijn tocht. Hij keek op het horloge: half twaalf. Nooit kon hij teruggaan om een bijl te halen en nog weer vóór twaalf uur hier zijn. Met tranen in de ogen keek hij naar het emmertje in zijn hand. Hij zou Drika het genezende water niet mogen brengen. Maar, zou ze dan . . . ?

Opeens voelde hij, hoe moe hij was. De tocht was lang geweest en zwaar. Onder de berkebomen viel Hent op zijn knieën en vouwde zijn handen. „O vader God“, bad hij, „laat Drika toch alstublieft weer beter worden . . .“ Telkens weer kwamen dezelfde woorden, hij wist niets anders te zeggen. Maar plotseling luisterde hij scherp. Wat hoorde hij? Was er nog iemand hier, die op het ijs stond te hakken? Dat kon best, dat ook iemand anders . . . Maar als het geen mēns was, maar zo'n boze geest, of nog erger . . . Zijn hart bonsde in zijn keel. Maar opeens viel alle angst van hem af. Hij had aan het Kindje in de kribbe gedacht. Wie aan Jezus denkt, is veilig, dat had Moeder vaak gezegd.

De jongen beurde zijn lantaren op. En bij het schijnsel zag hij, wie het ijs stuk hakte. Een ijsvogel was het, die met zijn lange spitse snavel het ijs doorboorde, om voedsel te vinden. Zo hongerig was de vogel, dat hij de dag niet afwachten kon. Hent zag het kleurige dier kloppen, kloppen, de ijssplinters vlogen rond. Maar als hij volhield, zou er wāter komen! Heel stil zat Hent, en dempte met zijn hand het lantarenlicht. Als het dier er van schrok en wegvloog!



Aan het geluid hoorde hij, dat de ijslaag dunner werd en dunner. Hij had wel kunnen schreeuwen van vreugde. God was niet boos op hem, God had de ijsvogel hierheen gestuurd! De ijsvogel vergiste zich, want vis zou hij in de Mechelse kuil niet vinden. En hij, Hent, had zich vergist, want hij had een bijl vergeten. Maar God vergiste zich niet, Die wist alles goed te maken. Had Hij niet de vogel gestuurd? Het werd heel stil in het hart van Hent den Dekker. Stil en goed.

Een poosje later lag hij plat op de grond en krabde met zijn nagels de ijsopening groter, totdat eindelijk zijn hand er in kon. Dat het ver over twaalfen was, daaraan dacht hij niet. Telkens en telkens weer stak hij zijn hand in het ijsgat, schepte water en liet het in het emmertje lopen. Het zou weer bevriezen, maar dat was thuis te smelten! Zijn hand scheurde open aan het scherpe ijs — hij gaf er niet om. Een flink glas vol moest hij hebben, al kwam het ook met druppels bij elkaar . . .

De hele weg terug draafde hij. Niets verschrikte hem meer, geen schaduwen en geen geluiden. Aan Jezus dacht hij en aan Drika, en aan Vader en Moeder, die immers samen gelukkig waren?

Thuisgekomen, hield hij zijn blikken emmertje tussen de nog gloeiende as. Het ijs knapte en smolt, en hij klom de ladder op. Wat hoorde hij voor stemmen? In het kleine kamertje zag hij met verwondering ouwe Barta van het Planken Wambuis, en een vreemden heer zag hij ook. Grootmoeder wenkte hem. „Er kwam een dokter overnachten in de herberg,“ zei ze, „en ouwe Barta heeft hem gesmeekt hierheen te gaan. O Hent, wat een zegen van God!“

„Zo'n dorst,“ zei Drika hees.

Hent hield zijn emmertje op. „Dokter, mijnheer dokter! hier is

kerstwater van de Mechelse kuil!" riep hij. „Dàt moet ze drinken.“ De dokter keek hem aan. Hij zag, dat de jongen niet in nachtkleren was, en er kwam een liefdevolle trek op zijn gezicht.

„Ben jij dat gaan halen, voor je zusje? nu, in de diepe winternacht?“ Hent knikte. Hij vond het niets bijzonders meer, dat hij dat gedaan had. Het was veel méér bijzonder, dat hij het water gekrégen had!

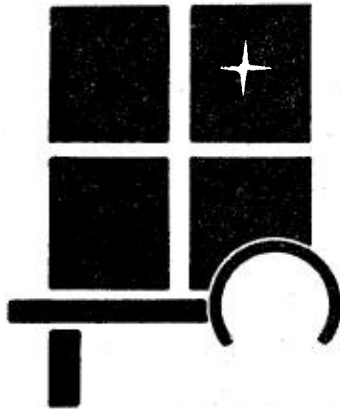
„En God heeft de ijsvogel gestuurd, om het ijs open te hakken! Hier, Drika, drink maar.“

„Lekker," zuchtte de zieke. „Hè wat lekker.“

De dokter legde beide kinderen een hand op het hoofd.

„Neem mijn poeders in met het kerstwater, mijn kind. Kracht en liefde. God zegene jullie beiden.“ En tot Grootmoeder zei hij: „Ze heeft een longontsteking, maar ze is het zwaarste te boven. Met goede zorg zal ze helemaal genezen.“

Het was Hent of het kleine zolderkamertje opeens ruim werd en licht. „Het is hier net als in de stal van Bethlehem“, dacht hij. Toen de drie volwassenen zachtjes heengingen, bleef hij achter en zat stil op het lage houten bankje. Door het kleine dakvenster zag hij het flonkeren van een ster.





HET FEEST BIJ DE TJEMARA

DOOR REIN VALKHOFF

Het was overweldigend, wat Karel en Margreet in de paar laatste dagen beleefd hadden. Eerst hadden ze in de trein gezeten, de hele lange reis uit den Haag, door Duitsland, daarna dwars door Zwitserland en tenslotte door het noordelijk gedeelte van Italië, tot de havenstad Genua. Geen ogenblik hadden ze zich hoeven te vervelen. In Zwitserland hadden ze veel sneeuw gezien, die er in Holland nog niet was. Margreetje dacht aan Kerstmis, dat volgende maand al kwam. Kerstmis vond ze altijd het mooiste feest van het jaar. Die sneeuw daar in Zwitserland deed haar denken aan de mogelijkheid van een „witte Kerst“.

In de trein hadden ze veel pret gehad met Oma, die nog zo leuk jong was, al had ze ook spierwitte haren; en met Oom Frits en Tante Maria. Oma zou na Genua teruggaan naar den Haag, maar Oom en Tante brachten de twee kinderen naar hun ouders in Indië. De omstandigheden hadden gewild, dat Karel en zijn zusje bij hun ouders zouden komen wonen. De jaren in Holland, „de zwakke jaren“, zoals Oma eens gezegd had, waren voorbij. Nu begonnen de „sterke“ jaren, in Indië, daar wonen... daar op school... „Reuze!“ vond Karel, die alles, wat nieuw was, „reuze“ vond. Margreetje zei, dat ze het ook „fijn“ vond, maar als Oma naar haar gezichtje keek, dan was ze daar nog zo heel zeker niet van en dan stak ze maar gauw haar arm vertrouwelijk door de hare en vertelde weer

honderd uit over: hoe heerlijk 't zou zijn in het warme land, hoe Vader en Moeder haar groot en vooral flink zouden vinden, en of ze nu wel precies wist, wat ze tegen de Javaanse bedienden moest zeggen; en over de bootreis van Genua, op de Marnix van St. Aldegonde, de mooiste boot van de Maatschappij Nederland!

En, oh! daar lag de boot in de haven vóór de Italiaanse stad Genua, die met haar gele, hoge huizen tegen de bergen opgebouwd was. Dat vond Margreet ook wel heel, heel mooi, die stad; zo heel anders dan zij het gewend was. Karel zei aldoor maar „reuze” en hij bedoelde de tweepijper. „Onze boot!” zei hij vol trots, waarom Oom Frits erg moest lachen, omdat de jongen zo grif op de boot beslag legde. Oom gaf een knipoog naar Oma en zei dicht bij haar oor „Met den jòngen zullen we geen last hebben!”

„En met Margreet ook niet!” zei Tante Maria gauw, toen ze het net gehoord had, en ze liep, stijf gearmd met haar nichtje, zo maar vooruit en betrad als nummer een het dek van de Holland-Indiëboot.

Javaanse bedienden schoten toe, om de koffers in de hutten te brengen. Oma en Tante Maria gingen eerst daar alles in orde brengen, in die twee leuke kamertjes, elk met twee bedden boven elkaar. Onderwijl liep Oom met de beide kinderen de hele boot af, de lange dekken over, de schitterende zalen door, na het sportdek even een deurtje door naar het zwembad, toen weer een trapje af langs de speelkamer der kleine kinderen; en weer een lange wandeling over het promenadedek.

„'n Doolhof!” jubelde Karel, toen ze eindelijk weer hun hutten en Oma en Tante teruggevonden hadden. Margreet knikte stil en toen vond Oma het opeens maar het beste, het afscheid niet langer meer uit te stellen — o, dat afscheid, waar ze zo ontzettend tegenop gezien had. Samen liepen ze naar de veranda op het tussendek, en daar omhelsde Oma ieder om de beurt. Voor ieder had ze nog een hartelijk woord. Oom Frits bewonderde haar, zo kranig ze zich hield, en toen het zijn beurt was, zei hij hartelijk: „Dag, Moeder, en houd je maar flink en denk met de Kerst maar veel aan ons!”

Oma omhelsde hem en antwoordde: „En jij ook . . . 'n heel, heel gelukkig Kerstfeest, hoor!”

Karel, die vond, dat ze „raar” deden, lachte schel op. „Hè,” en zijn stem sloeg over, „dat vieren ze in Indië niet eens, Kerstmis!”

Margreet werd vuurrood, en haar stem schoot fel uit: „Wèl! dat is wel waar!” Toen keek ze hulpeloos van Oma naar Tante en naar Oom. „Wel, hè? dat vieren ze wèl, 't Kerstfeest?”

Niemand zei wat terug, en daarom begon ze te huilen; en tussen haar snikken door gilte ze: „O, dan wil ik niet naar Indië, dat nare land, als ze 'r niet eens 'n Kerstboom hebben!”

Tante nam haar zacht mee naar de hut. Oom Frits en Karel brachten Oma van de boot naar een taxi. Het was eigenlijk een heel zielig afscheid geworden.

Eerst in het hotel en de volgende dag in de trein naar Holland moest

Oma er aldoor aan terugdenken — ze had niet eens meer lust, om nog een paar dagen in Zwitserland te blijven, zoals even haar plan geweest was — ze ging nu regelrecht naar huis. Ze moest maar denken aan de kinderen, die nu op dat grote schip al aan het varen waren, de Middellandse Zee door, naar het Suez-kanaal, en verder . . . naar Indië, zo ver van haar weg. O, die Margreetje! Hoe had Karel dit kunnen zeggen „geen Kerstfeest”, juist iets, waar zij zo gevoelig voor was!

Thuis in den Haag kwam bijna tegelijk met haarzelf een brief, die Tante Maria nog vlak voor het vertrek van de Marnix in Genua gepost had. Oma merkte het best; tussen de regels door las ze wel, hoe 'n verdriet Margreet gehad had en hoe haar Tante en Oom tegen de verdere lange reis met dit overgevoelige kind opzagen.

En in Oma kwam een plan op, 's avonds, toen ze in haar oude hoekje in haar schemerdonkere kamer zat uit te staren naar het park en naar de lichtjes van de trammen, die wat verder telkens voorbijreden.

Ja, dat zou ze doen: in een brief naar Indië, aan de ouders van Karel en Margreet haar plan schrijven. Per luchtpost zou die, lang vóór de Marnix aankwam, Indië bereiken. — —

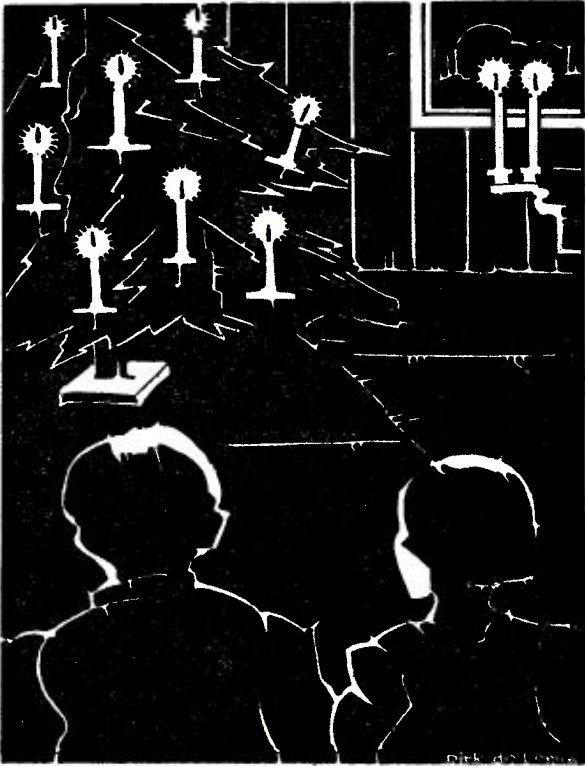
Weken later werden de kinderen door hun ouders in Batavia begroet. Oom en Tante vertelden het hun niet, en ze schreven er Oma ook niet over, hoe moeilijk de zeereis geweest was met het tobstertje Margreet. Karel, die het misschien in alle vreugde van sport met den sportleider en dolle pret met vrienden aan boord niet eens gemerkt had, had moeten beloven, het niet aan zijn ouders te zullen verklappen. Hij vond zijn zusje een „malle”, een echt „kinderachtig kind”, om niet eens te genieten van zo'n reuze-feest als een zeereis was! En het moois was nog niet voorbij, want de eerste dagen zouden ze nog hier in Batavia blijven, om daarna pas tegen eind December naar hun nieuwe woonplaats Soerabaia, heel aan het andere eind van Java, verder te reizen.

Vader en Moeder vertelden van „vliegbriefven”, die ze de laatste weken van Oma gekregen hadden, maar Karel en Margreet mochten die niet lezen. Toen Karel vroeg „waarom niet?” antwoordde Vader lachend: „Geheim!” Het maakte Margreet heel verdrietig. „Wat schrijft Oma?” vroeg ze bazig, „dat 'r sneeuw in den Haag ligt zeker? en dat ze 'n Kerstboompje gekocht heeft?”

„Sneeuw? nee,” antwoordde Vader, „en over 'n Kerstboom? . . . hm . . . wacht maar, als we eenmaal in Soerabaia wonen!”

Het „geheim” werd pas opgelost, toen ze binnentraden in hun nieuwe huis aan de Merapi-weg in Soerabaia, toen Vader iets zei tegen een Javaansen bediende en deze voorging naar een bijgebouw, dat Moeder aanwees als „het huis van de kinderen”.

Vóór ze hen binnenliet, zei Moeder met zachte stem: „Jullie denkt daar zeker niet aan, maar ik wilde dat jullie toch vooraf even zeggen: morgen is 't Kerstmis! We zijn dus eigenlijk een dag te vroeg; maar Vader en ik hebben gedacht, jullie toch maar niet tot morgen te laten wachten. Karel, jij dacht — daarover heeft Oma ook geschreven in haar



brieven — dat Kerstmis iets is, waar we hier in het warme land niet aan denken; maar dat heb je verkeerd gedacht. Het Kerstfeest vieren we hier in Indië wel degelijk; en wij doen het dit jaar met heel bijzondere gedachten, omdat wij hier immers met ons viertjes een nieuw leven gaan beginnen. Ga nu eens binnen kijken en denk dan maar veel aan Oma, die nu zeker met haar gedachten bij ons is, omdat zij om dit bijzondere Kerstfeest gevraagd heeft!"

Zelf deed ze de deur open. Margreet kwam een stap naar voren en Karel werd zo razend nieuwsgierig, dat hij haar verder duwde — samen stonden ze in een half donkere zaal, die beschenen werd door het licht van wel honderd kaarsen: in een boom, in kandelaars op een

tafel, in koperen luchters aan de wanden.

„De Kerstboom!” riep Margreet verrukt, „'n echte . . . !”

„Nee,” zei Vader lachend, „'n spar is 't niet, maar wat hindert dat; onze Tjemara is net zo mooi, en als er zoveel kaarsjes in branden is 't precies hetzelfde. En kijk eens hier: die slingers groen aan de muren, die glanzende blaadjes, die zijn van de Kemoening. En daartussen, wat onze hulst moet verbeelden, de Lombok . . .”

„Spaanse pepers!” riep Karel, die opeens de fel rode vruchten, tussen het groen gestoken, herkende.

Margreet zuchtte dankbaar. Ze sprak geen woord, maar in haar ogen glansde een blij licht. Moeder voelde zich al genoeg beloond, en morgen kwam pas het eigenlijke Kerstfeest; dit was nog maar een voorproefje! Margreet schreef het na de volgende dag zelf aan Oma, hoe ze het feest bij de Tjemara gevierd hadden: „. . . dit was 't mooiste Kerstfeest . . . ik vond de boom zelfs mooier dan anders, en dit was niet eens 'n spar, maar 'n Tjemara, zei Vader. Zult U die naam goed onthouden, Oma? want dat is nu onze Kerstboom! Moeder zegt, dat ik nu pas heel goed begrepen heb, dat ze 't zo heerlijk voor me vindt, omdat 't er niet op aankomt, wáár je het Kerstfeest viert, in Holland, of in Italië of in Indië of waar dan ook. Als je 't maar binnen in je viert, zoals ik — dat zei Moeder . . .”

DE TOVERBALLEN



DOOR

A. J. C. MIEDEMA-ZILVER

Jan Brug stond op de hoek van een straat, met zijn rug tegen een winkelpui geleund. Zijn hoofd enigszins gebogen, de wenkbrauwen gefronst, de onderlip naar binnen getrokken, de handen gebald in zijn zakken, dat was Jan's geliefkoosde houding, als hij een nieuwe guitenstreek of kattedwaad stond te bedenken. Maar nu was 't iets ergers. Nu koesterde hij een wraakgedachte! Hij moest en zou zich wreken op vrouw Losser, de moeder van dien ellendigen Gijs. In zijn ogen was zij al net zo'n lelijke klikspaan als haar lieve zoontje. Op hoge benen was zij naar zijn vader en moeder gelopen, had verteld, dat hij Gijs had geslagen en nou, ja nou mocht hij natuurlijk Zondag niet met vader en zus mee naar zijn oom in Gouda.

Had hij zich daar effe op verheugd! Zus en hij hadden al iedere dag treintje gespeeld en nou kwam er niets van. Hij kon er wel om grienen, maar dat zou hij niet laten merken, hoor! Hij had gedaan of 't hem geen sikkepit kon schelen. Zus had nog geprobeerd bij vader een goed woordje voor hem te doen. Zij had toch zeker wel begrepen, dat hij 't eigenlijk beroerd vond. Maar als vader eenmaal nee had gezegd, dan bleef 't nee, dan was er niets meer aan te veranderen.

Jan was de vierde zoon uit een groot schoenmakersgezin. Hoewel hij pas elf jaar was, had hij zijn ouders al meer zorg gegeven, dan de zeven

andere kinderen. In huis was hij haast niet te houden; hij was een echte kleine vagebond. Hij verzond de ene streek na de andere. Zowel zijn ouders als zijn onderwijzers waren iedere dag in afwachting welk koopje hij hun weer eens leveren zou.

Zo had hij gisteren in een glazen potje twee dikke kikkers mee naar school genomen en ze onder de aardrijkskundeles in de klas laten springen.

Gijs had tot degenen behoord, die 't plan van Jan 't meest hadden toegejuicht. Niemand zou hem verklappen, dat was afgesproken.

De meester was woedend geweest en had gevraagd, wie 't gedaan had. Toen niemand antwoordde, had hij gezegd: „Dan blijven jullie allemaal de hele week iedere dag een uur school.” Opeens was Gijs gaan huilen, had zijn vinger opgestoken en geroepen: „Meester, Jan Brug heit 't gedaan.”

„Zo Jan,” had de meester gezegd, „dan zullen wij jou eens zoveel huiswerk geven, dat je geen tijd hebt om kattekwaad te bedenken!”

Na school had Jan Gijs opgewacht en hem er flink van langs gegeven. Hij had hem afgerammeld, tot zijn handen er van tintelden. En nu moest hij dan nog met Gijs zijn moeder afrekenen!

Al denkende was hij langzaam doorgelopen. Wat hij van plan was, wist hij eigenlijk zelf nog niet, doch hij zou maar eens langs 't winkeltje gaan, waar vrouw Losser woonde. In de verte zag hij 't witte uithangbordje al, waarop met grote letters stond: G. Losser. Kruideniers- en grutterswaren. Vlak bij de winkel hield hij stil en gluurde voorzichtig door 't raam naar binnen. Niemand te zien. De deur stond open. Jan zag achter de toonbank langs de muur, netjes in vakken verdeeld, bakken met suiker, griesmeel, bloem, bonen, erwten enz. En opeens, later begreep hij nooit hoe hij 't gedurfd had, vloog hij naar de bakken, stak zijn handen in de suiker, gooide deze door de bloem, de bloem door de erwten, de erwten door het griesmeel, keerde een fles met gomballen om, die een plaatsje op de toonbank had en deed tot slot een blikken trommel met stroop kantelen, die achter in de winkel stond. Het was een onbeschrijfelijke wanorde!

Hij keerde zich om en wilde de deur uitlopen, toen hij ineens, verstijfd van schrik bleef staan. Daar aan de overkant stond vrouw Losser! Maar goddank, zij scheen hem niet te zien, zij was in druk gesprek met de groentevrouw bij wie zij inkopen had gedaan. Heel voorzichtig sloop Jan de winkel uit en schoot langzaam langs de huizen. Als hij maar eenmaal bij dat poortje was onder die hooizolders, recht over die hoge schutting, dan was hij gered. In de poort was een deur, waarvan hij de grendel maar weg had te schuiven om zo op 't grachtje te komen, dat achter dit straatje lag. Eindelijk was hij er. Even keek hij achterom. Daar stond zij warempel nog. „Kletsen kan zij toch maar 't beste,” dacht Jan. Toen hij zich in de poort eenmaal veilig voelde, kon hij toch niet nalaten, te blijven afwachten wat vrouw Losser doen zou, als zij 't misdrijf ontdekte. Hij stak zijn hoofd even buiten de poort en zoals hij daar

stond met zijn handen op zijn naar binnen gebogen knieën, de zwarte ogen vol aandacht, met 't puntje van zijn tong zijn lippen bevochtigend, die droog waren van spanning, was hij een echt boefje.

„Nou, komt ze nou, of komt ze niet,” mompelde hij in zichzelf. „Ja, ja, daar komt zij, nou zul je wat beleven.” Van louter pret sloeg hij zich op de knieën, dat 't klapte.

Vrouw Losser, onder iedere arm een grote papieren zak, riep nog wat over haar schouder naar de groentevrouw, stak bedaard 't straatje over, wilde haar winkeltje binnenstappen, maar trok ineens haar voet weer terug, stak beide armen in de hoogte, zodat de zakken op de grond ploften en de inhoud, uien en aardappelen, rechts en links over de straat rolde. Zij gilte 't uit van schrik en ontzetting. Het was of alle deuren in de straat tegelijk opengingen en de burens van alle kanten tegelijk toe kwamen stromen. Vrouw Losser bleef maar gillen en wees naar haar ontredderd winkeltje.

Op 't tumult kwam een agent de straat inlopen. „Joppie, joppie, nou nog een smeris ook,” lachte Jan in zichzelf. Hij schudde van de pret en had zich zonder dat hij 't wist, geheel buiten de poort gewaagd om beter van 't schouwspel te kunnen genieten. De agent kwam naderbij en bedachtzaam zijn hoofd schuddend, bleef hij op de drempel van de winkel staan. Daarna haalde hij een boekje uit zijn zak, ondervroeg vrouw Losser en maakte verschillende aantekeningen. Nadat hij de mensen vermaand had uiteen te gaan, liep hij niet terug, maar wandelde langzaam met zijn handen op zijn rug, de kant op van de poort. Jan vloog naar binnen, schoof de grendel van de deur, maar hoe hij ook rukte en trok, de deur ging niet open. „Verdorie, op slot,” schrok hij. „Wat nou!” Daar in de hoek lag een ladder. Om deze overeind tegen de muur te zetten, was voor Jan 't werk van een ogenblik. Nu er op, dan een sprongetje en veilig zou hij op de hooizolder zijn. Hij stond op de bovenste sport, rekte zich uit om zijn hand te steunen aan een uitstekende balk en . . . hoe 't gebeurde heeft hij nooit kunnen verklaren, de ladder kantelde en met een harde slag viel Jan achterover op de grond. Hij voelde een hevige pijn in zijn been en in zijn achterhoofd, hij kreunde 't uit, maar ineens kwam er een waas voor zijn ogen, zijn oren begonnen te suizen, 't werd donkerder en donkerder om hem heen. Even later wist hij niets meer. Toen hij zijn ogen weer opsloeg, keek hij verbaasd om zich heen. Hij probeerde zijn hoofd op te lichten, maar de heftige pijn weerhield hem. Waar was hij





Dirk de Leeuw

DE VLUCHT

nu toch, wat was er gebeurd? Iemand boog zich over hem heen. „Waar ben ik toch?” vroeg hij zwak, maar voordat er antwoord kwam, had hij al weer 't bewustzijn verloren.

Dit duurde zo enige dagen. Maar eindelijk scheen er toch wat beterschap te komen. De derde dag ontwaakte hij wederom uit zijn verdoving. Nu kon hij zijn ogen goed openhouden, doch bewegen kon hij zich niet. Hij zag een grote zaal, waarin veel witte bedden stonden. Dicht bij hem stond een verpleegster. Opeens begreep hij, dat hij in een ziekenhuis lag en langzaam, langzaam begon iets van 't gebeurde tot hem door te dringen.

„Zo Jan, ben je eindelijk wakker,” zei een vriendelijke stem naast hem. Jan knikte. „Zo'n verduivelde pijn in mijn been,” bromde hij.

„Ja jongen, je bent lelijk te land gekomen.”

Jan zweeg. Hij voelde zich nog te zwak om te praten.

De volgende dag vertelde de zuster hem, dat zijn ouders 's middags zouden komen. Hij vond 't wel prettig, maar tegelijk zag hij enigszins tegen 't bezoek op. Zouden zij boos op hem zijn, als hij hun vertelde hoe alles gebeurd was? Hij lag heel stil en kleintjes, toen zijn vader en moeder kwamen. Zij vonden, dat hij daar zielig lag met 't grote witte verband om zijn hoofd en 't pijnlijke been. Daarom waren zij tot zijn grote verlichting dan ook niet boos op hem, toen hij hun de oorzaak van zijn val had verteld. Vader had onder zijn verhaal wel diepe rimpels in 't voorhoofd gekregen. Hij zeide tegen hem, dat hij dadelijk naar vrouw Losser zou gaan om haar te vragen hoe groot de schade was, die hij haar door zijn roekeloos gedrag had berokkend.

Jan schrok er van. Daar had hij helemaal niet aan gedacht. Van de stroop uit de gekantelde trommel zou zeker niet veel overgebleven zijn. Nu zou zij dus ook te weten komen, dat hij de schuldige was.

„Zou zij 't niet bij de politie aangeven, vader?” vroeg hij, geheel ontdaan, want daar had hij een groot respect voor. Vader las de angst in Jan's ogen en trachtte hem gerust te stellen, door te zeggen, dat hij wel een goed woordje voor hem zou doen.

De volgende bezoekdag was zijn oudste broer meegekomen. Daar Jan nu iedere dag sterker werd, begon hij 't eigenlijk erg gewichtig te vinden, dat hij zo 't middelpunt was van aller belangstelling. Thuis was hij altijd 't zwarte schaapje geweest, maar nu hadden de broers en zusjes allen een vriendelijk woord voor hem.

Hij kreeg ook meer aandacht voor zijn omgeving. Op een morgen trachtte hij een gesprek aan te knopen met zijn buurman. Hij draaide zijn hoofd wat op zij en vroeg: „Waarom ben jij hier?”

„Blindedarm weggenomen,” was 't korte antwoord.

„Blindedarm, wat is dat voor een ding?”

De buurman, Piet Steggers, richtte zich op, steunde zich op zijn elleboog en keek Jan verbaasd aan, „Stommerd, weet je dat niet eens?” was de minder vriendelijke wedervraag. „Je hebt toch zeker zelf ook een blinde darm?”

„Dat mot je mij wijs maken.“

„Toch is 't zo.“

„Jô, klets niet, ik zal toch zeker zelf wel weten, wat ik heb.“

„Dat weet je niet!“

„Dat weet ik wel,“ zei Jan, terwijl hij gloeiend rood werd. Hij begon zich meer en meer op te winden en voelde een onweerstaanbare drang in zich om zijn kussen naar Piet's hoofd te gooien, maar daartoe was hij nog veel te zwak. Gelukkig kwam juist zuster Wolters de zaal in.

„Zuster,“ riep Piet, „Jan zegt, dat hij geen blindedarm heeft.“

„Zo Jan,“ zeide zij, „is de jouwe ook weggenomen?“

„Wel nee, ik heb nooit zo'n ding gehad.“

„Nou, dat lijkt mij wel een beetje onwaarschijnlijk,“ lachte zuster Wolters, „die heb je net zo goed als een ander!“

Jan zweeg. De zusters en de dokter hadden veel overwicht op hem en als zuster 't nu zelf zei, dan zou 't wel waar zijn. Maar gek was het!

Hoewel hij op de zaal heel wat te zien en te horen had, begon hij zich langzamerhand toch danig te vervelen. Het gedwongen stil liggen was niets voor den drukken, woeligen jongen. Vooral de nachten vond hij heel naar. Door de pijn in zijn been kon hij dikwijls uren wakker liggen. Op een keer riep hij de nachtzuster bij zich.

„Zuster, ik heb zo'n pijn in mijn poot. Kunt u mij niet een beetje anders leggen?“

„Zeker Jan, maar je moet niet spreken over je poot, je moet benen zeggen.“

„Benen, benen,“ herhaalde hij, „o ja soepbenen zuster, die moest ik wel eens voor m'n moeder halen, voor vijf cent en als 't thuis wat beter ging, dan voor tien cent. Dan had je effe fijne soep hoor!“

De zuster had moeite haar lachen te bedwingen. „Een grappige jongen,“ dacht zij. „Natuurlijk een echte belhamel.“ Toch leek hij haar niet kwaad. Eindelijk kwam de dag, dat hij proberen mocht te lopen. Het viel hem niets mee. Leunend op een stok, bewoog hij zich stumperig door de zaal. Hij had moeite zich goed te houden, maar hij wilde niet laten merken, hoe bang hij soms was, dat hij nooit meer flink zou kunnen lopen. Doch door 't voortdurende oefenen, ging 't dagelijks beter.

Op een dag besloot hij eens kennis te maken met een bleke, stille jongen, die bij een groot zonnig raam, aan 't eind van de zaal lag. Het was hem opgevallen, dat deze jongen haast nooit sprak en zich weinig of niet met de anderen bemoeide. Hij lag altijd op zijn rug en was meestal aan 't lezen.

„Da-ag,“ opende Jan de conversatie.

„Dag,“ antwoordde de andere.

„Moet je altijd liggen?“

„Ja, mijn rug is niet in orde.“

„Lam,“ vond Jan.

Even bleef 't stil. „Hoe lang ben je hier?“ kwam Jan weer.

„Bijna anderhalf jaar.“

„Wat," schrok hij, „zo lang!"

Er kwam een droevige uitdrukking in 't bleke gezicht op 't kussen, maar hij antwoordde niet. Jan draaide wat onwennig op de stoel voor 't bed heen en weer. Hij gaf er zich niet bewust rekenschap van, maar er was iets in 't gezicht van dezen jongen, dat hem aantrok of dat zijn medelijden opwekte. Hij was nu zelf vijf weken hier en 't begon hem al knap te vervelen. Stel je voor om hier achttien maanden te zijn en daarbij steeds te moeten liggen. „Hoe heet je?" vroeg hij later.

„Janus."

„Hoe lollig, dat is dus Jan met een staart, want ik heet Jan. Nou," zeide hij, terwijl hij zijn stok greep en voorzichtig opstond, „morgen kom ik weer eens bij je kletsen."

„Doe dat," zei Janus.

Jan hield woord en nu hij 't grootste deel van de dag op mocht zijn en 't lopen hem toch nog gauw vermoeide, zat hij dikwijls naast Janus' bed. Hij vertelde hem veel van zijn vrienden en zijn school en pochte op zijn vechtpartijen, waarbij hij zichzelf als de held tekende, die nooit te verslaan was. De spanning en de belangstelling, waarmee Janus luisterde, brachten hem er van zelf toe zijn verhalen steeds wonderlijker te maken. Op een dag zuchtte hij: „Hè, ik had zo gehoopt op mijn verjaardag thuis te zijn, maar de dokter zegt, dat ik nog wel twee weken hier zal moeten blijven."

„Wanneer ben je jarig?" vroeg Janus.

„De volgende week Maandag."

„Dan ben ik ook jarig."

„Dat is moppig," vond Jan. „Komen je vader en moeder dan ook?"

„Ik heb geen moeder."

„Nou, je vader dan."

„Welnee, die weet geloof ik niet eens, wanneer ik jarig ben."

„Weet hij dat niet?" vroeg Jan verbaasd.

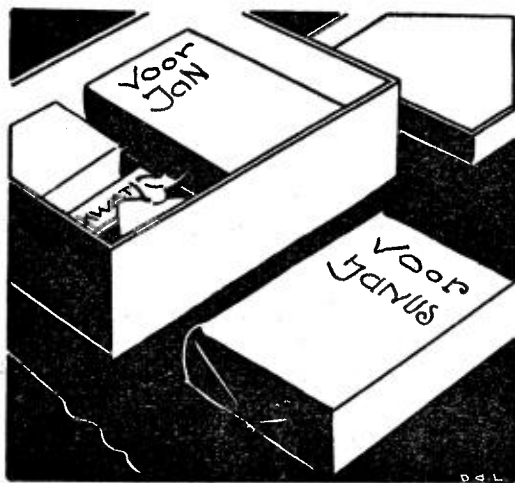
Janus haalde zijn schouders op. „In ieder geval heeft hij er nog nooit notitie van genomen," zei hij bitter.

„Woont hij ver weg?" vroeg Jan, die 't wel vreemd had gevonden, dat Janus nooit bezoek kreeg.

„Hij woont eigenlijk nergens. Hij trekt met een kermiswagen 't hele land zo wat door. Hij is hier nog nooit geweest."

Jan zweeg. Dat leek hem toch wel heel naar. Hij kon thuis geweldig lastig zijn, zodat vader en moeder dikwijls op hem moesten brommen, doch nu hij zo'n tijd van huis was, kon hij soms erg naar hen verlangen. Twee dagen later kreeg hij bezoek van zijn grootvader en grootmoeder, die in een dorpje dicht in de buurt woonden. Toen hij zo lelijk gevallen was, had moeder 't dadelijk aan hen geschreven, maar grootvader was ziek, dus hadden zij niet kunnen komen. Hij vond 't erg gewichtig, dat zij expres naar hem kwamen kijken. Bij 't weggaan hadden zij ook bij Janus een praatje gemaakt, daar Jan hun had verteld, dat deze hier zijn beste vriend was.

Op de ochtend van zijn verjaardag was Jan al vroeg wakker. 's Middags zouden zijn ouders komen en misschien zouden zij wel wat voor hem meebrengen. Hij had om een flinke stevige bal gevraagd, waar hij desnoods eens fijn tegen kon schoppen, want als zijn been weer beter was, nou, dan zou hij zijn schade gauw inhalen. In de loop van de morgen kwam een van de zusters met een pakje binnen, dat de post voor hem had gebracht. Het bleek van zijn grootvader en grootmoeder te zijn. Hij zat juist op de rand van zijn bed zijn kousen aan te trekken. In een paar minuten was hij aangekleed. Hij gunde zich geen tijd behoorlijk het touw en het papier los te maken en trok en scheurde er alles tegelijk af. In de doos, die nu te voorschijn kwam, lagen twee grote en twee kleine pakjes. De grootste pakjes bleken twee boeken te bevatten, geen pracht-exemplaren met gezellige mooie bandjes er om, maar met een eenvoudige papieren omslag. Nu, dat was geen bezwaar. Het voornaamste vond hij dat ze fijn dik waren, dan had hij heel wat te lezen. Uit de kleine pakjes kwam een zakje toffee's en een paar repen kwatta te voorschijn. Jongens, wat hadden zij hem verwend! Hij zou alles maar weer gauw in de doos doen en er mee naar Janus gaan. Wat zou die er wel van zeggen! Hij deed de deksel op de doos en wilde er mee weglopen, toen hij zich opeens bedacht. Was 't eigenlijk niet naar Janus als hij hem zijn cadeautjes liet zien, terwijl hij toch ook jarig was en niets gekregen had.



Jan's bewegelijke hand bleef even stil op de doos liggen. Daarna deed hij er de deksel weer af en grabbelde met zijn rechterhand in zijn zak, waar hij na veel zoeken een stukje potlood uit opdreepte. Hij streek 't papier om een van de boeken netjes glad, waarop met grote letters stond: voor Jan en zette us achter zijn naam. Voor Janus stond er nu. Hij had een kleur van inspanning om de letters even netjes te zetten, als grootvader had gedaan. Nu er mee naar Janus. „Zeg,” riep hij al uit de verte, „kijk eens wat ik gekregen heb! Er is voor jou ook wat bij.”

Janus keek hem verbaasd aan en kwam een beetje overeind. „Voor mij?” vroeg hij verwonderd. „Dat bestaat niet.”

„Toch is 't zo, kijk maar” en vol trots liet hij hem 't pakje zien. „Staat het er of staat het er niet?”

Ja, 't stond er, dat moest Janus toegeven, maar begrijpen kon hij 't niet. Nog nooit had iemand hem op zijn verjaardag gelukgewenst en nu vanmorgen had iedereen op de zaal hem gefeliciteerd en ten overvloede kreeg hij nog een cadeau. Hij was er geheel door van streek. Zijn magere handen beefden, toen hij 't boek van Jan aannam. Hij keerde 't om en

om alsof 't een toverboek was. Zijn anders zo doffe ogen straalden van geluk.

Toen Jan zag hoe gelukkig zijn vriendje was, kwam er op zijn olijk gezicht een peinzende trek. Hij moest opeens aan enige woorden denken, die hij ergens had gelezen. Waar had hij die toch gezien? O ja, nu herinnerde hij 't zich. In zijn laatste vacantie had hij bij zijn grootouders gelogeed en daar had hij ze op een kalenderblaadje gelezen. „Het is zaliger te geven, dan te ontvangen,” had er gestaan. Daar had hij niets van begrepen, dat had hij grote onzin gevonden. Stel je voor, dat je een lekker stuk chocola of een grote appel hebt, nou, dan stop je die toch liever achter je eigen kiezen, dan dat je die aan een ander geeft. „Het is zaliger te ontvangen dan te geven,” had hij er dan ook met potlood onder gekrast, waar grootmoeder wel een beetje boos om was geweest. Maar nu begon er toch iets van de waarheid van dat zinnetje tot hem door te dringen. Eigenlijk was hij nog meer in zijn schik met 't boek, dat hij aan Janus had gegeven, dan met zijn eigen boek. Hij schudde ook nog een paar toffee's uit 't zakje op Janus' bed en daarna begonnen beiden te lezen. Jan kon er echter niet zo erg zijn aandacht bij bepalen. Hij was te opgewonden om lang stil te zitten, maar Janus kon 't boek niet uit zijn handen leggen. Iedereen moest 't bewonderen en 's nachts stopte hij 't onder zijn kussen. In de volgende dagen las en herlas hij 't, tot hij 't haast van buiten kende.

Zuster Driem, die 't pakje had binnengebracht, had Jan al die tijd onopgemerkt gadeslagen. Zij had gezien, hoe hij de naam op 't ene pakje veranderd had en dit daarna aan zijn vriendje had gebracht. Tot nu toe had zij zich nooit veel met hem bemoeid. Haar ouders woonden in dezelfde straat als vrouw Losser en daar deze aan ieder, die 't horen wilde, Jan als de grootste deugniet schilderde, had zij niet veel sympathie voor hem. Maar wat hij nu vanmorgen gedaan had, vond zij zo buitengewoon aardig, dat zij de gedachte kreeg, dat hij toch zo slecht niet was als vrouw Losser vertelde. Als zij vanavond naar huis ging, zou zij eerst even bij vrouw Losser aanlopen en haar vertellen, wat zij gezien had. Zij vond haar alleen in 't kamertje achter de winkel. Zij viel maar ineens met de deur in huis en begon regelrecht over Jan te spreken, doch wat zij ook zei, vrouw Losser wilde niets goeds van hem horen. Maar toen zuster Driem weg was en zij stil en rustig zat te naaien, begon zij toch over 't een en ander na te denken. Het was een gemene streek van Jan, daar bleef zij bij, maar ach, ach, de jongen had er dan ook heel wat narigheid en pijn door gehad en zijn been was nog steeds niet helemaal in orde, volgens de zuster. En 't was van Gerrit ook niet aardig geweest om Jan te verklappen, bedacht zij verder. Als hij voortaan weer ruzie had met een van zijn schoolmakers, zou zij er zich maar niet meer mee bemoeien.

Jan had de langste tijd in 't ziekenhuis doorgebracht. De dokter had hem gezegd, dat hij vóór Kerstmis thuis zou zijn. Hij begon de dagen en de nachten af te tellen, die hij hier nog door moest brengen. Hij merkte

wel, dat Janus 't heel naar vond, dat hij gauw weg zou gaan, daarom sprak hij er met zijn vriendje maar weinig over, hoewel 't hem dikwijls grote moeite kostte. Hij zou hem dikwijls op komen zoeken, had hij beloofd en dat had hem wat getroost.

De zusters vonden 't niet naar, dat Jan gauw naar huis zou gaan. Zij vonden hem wel een aardige jongen, doch nu hij weer flinker en sterker was geworden, zette hij soms de hele zaal op stelten door zijn guitenstreken. De vorige week had hij stil de hoed van een der bezoekers weggenomen en die op 't hoofd van een klein jongetje gezet. Eerst was 't kereltje er rustig mee blijven zitten, doch toen alle kinderen naar hem gekeken hadden en hard hadden gelachen, had hij met zijn beide handjes de hoed van zijn hoofdje getrokken en deze op de grond gegooid. De eigenaar van de hoed was erg boos geworden en de zuster, die toezicht op de zaal hield, had knorren gekregen, dat zij niet beter had opgelet.

Een paar dagen voor zijn vertrek stond Jan verveeld en landerig naar buiten te staren, waar een fijne motregen bomen en huizen in een grijze nevel hulde. Het was bezoekdag, maar vader en moeder hadden gezegd, dat zij vandaag niet konden komen. Overmorgen zouden zij hem echter samen uit 't ziekenhuis komen halen.

„Jan, er is bezoek voor je,” hoorde hij opeens een van de zusters tot hem zeggen. Verrast keerde hij zich om en zag vrouw Losser voor zich staan. Hij werd bleek van schrik. Zou zij, zou zij hem komen vertellen, dat zij 't toch bij de politie had aangegeven?

Maar tot zijn grote verbazing keek zij hem vriendelijk aan en terwijl zij een stoel bijtrok, zeide zij: „Wel Jan, ik heb gehoord, dat je een lelijke



val hebt gedaan en dat je hier al een hele tijd bent, daarom kom ik eens naar je kijken.” Hij was sprakeloos. Hij begreep er niets van en stond haar verlegen en onbeholpen aan te staren. Zij keek de zaal eens rond en begon hem 't een en ander over de kinderen te vragen. Nu kwam hij een beetje los, maar 't gesprek wilde toch niet vlotten. Het was een opluchting voor hem, toen zij aanstalten maakte om te vertrekken. Terwijl zij opstond, stopte zij hem een zakje in zijn handen. „Hier Jan, je houdt geloof ik nogal van zoetigheid, een zakje met toverbollen. Wie weet, wat die nogeens voor wonderen

doen," liet zij er lachend op volgen. Jan hield de zak tussen beide handen en bleef vrouw Losser nakijken, tot zij de zaal uit was. Daarna stond hij langzaam op en stopte de toverballen onder zijn hoofdkussen.

Die nacht had hij een vreemde droom. Hij droomde, dat vader en moeder hem uit 't ziekenhuis kwamen halen en dat hij op een groot paard werd gezet, dat door vader bij de teugels werd gehouden. Maar plotseling rukte 't dier zich los en rende er met Jan op zijn rug vandoor. Hij hield zich krampachtig vast aan zijn manen. Ieder ogenblik dacht hij er af te zullen rollen. Het paard liep straat in, straat uit en kwam eindelijk in de straat waar vrouw Losser woonde. Vlak voor haar deur hield 't stil en stapte daarna de winkel binnen. Het liep naar de toonbank en probeerde zijn kop in de fles met gomballen te steken, dezelfde fles, die Jan indertijd omgegooid had. De kop van 't paard was echter te groot en toen 't hem niet gelukte, begon 't hard te hinniken. Op dit geluid kwamen vrouw Losser en Gerrit 't kamertje achter de winkel uitvliegen en toen zij 't dier zagen, gaven zij een schreeuw van schrik. Nu hinnikte 't paard zo geweldig, dat Jan er zelf van schrok en plotseling klaar wakker werd. Hij moest lachen om zijn dwaze droom, waar hij 't warm en benauwd van had gekregen. Dat zou hij straks aan Janus vertellen, die zou er zeker ook om moeten grinniken.

Daar 't nog vroeg in de morgen was, strekte hij zich nog eens behagelijk uit. Opeens herinnerde hij zich 't zakje met toverballen. Hij trok 't onder zijn kussen uit en stak twee balletjes tegelijk in zijn mond. Moppig, dat hij overmorgen naar huis ging en wat zouden ze op school zeggen. Hij kon nou eens lekker ophakken over alles, wat hij in 't ziekenhuis had beleefd. Over 't fijne eten, want iedere dag kreeg hij toch maar een stukje vlees, de mooie bedden en zelfs over de pijn, die hij had gehad. Hij was zó in gedachten, dat hij geheel vergat de toverballen uit zijn mond te halen, om te zien welke kleur deze nu hadden aangenomen, zoals dat onder hem en zijn vriendjes gebruikelijk was.

Als hij nu thuis was, dacht hij verder, moest hij nog maar vijf nachtjes slapen, voordat 't Kerstmis was. Zouden zij weer een boompje krijgen? Misschien zou 't wel lukken, want als vader en moeder 't even doen konden, kochten zij ieder jaar een Kerstboompje.

Zodra de kaarsjes brandden, begon vader te vertellen en mooi als hij dit kon! Je moest luisteren of je wilde of niet. Toch was verleden jaar 't Kerstfeest niet prettig geweest. Eigenlijk wilde hij er maar liever niet aan denken, maar onwillekeurig kwam 't weer in zijn herinnering. Vader had de lichtjes aangestoken, de kleintjes zaten al in een kring op de grond, toen hij om een kleinigheid woorden had gekregen met zijn oudste broer. Hij was vreselijk driftig geworden en was eindelijk zijn broer te lijf gegaan, zodat vader zelfs tussenbeide had moeten komen.

„Jongen, jongen," had moeder gezegd, „hoe kun je toch zo doen en dat nogal op Kerstavond, de mooiste avond van 't jaar, die bedoelt enkel liefde, enkel vrede te brengen. Wij moeten zoveel van jou verdragen en jij kunt niets van een ander verdragen. Je vliegt dadelijk op, alsof je 't

grootste onrecht wordt aangedaan. Je bent net een vaatje buskruit!" Hij was de hele avond blijven mokken en had de stemming voor zichzelf en voor de anderen geheel bedorven. Diep in zijn hart voelde hij nu wel, dat moeder groot gelijk had gehad. Zijn gedachten gingen naar Gerrit Losser. Het was natuurlijk flauw geweest van Gerrit om te klikken, maar had hij dan zelf nooit geklikt? Daarom had hij hem toch niet af mogen rammelen en 't sprak toch ook vanzelf, dat vrouw Losser boos op hem was geworden, toen Gerrit met een blauw oog en een gescheurd jasje thuis was gekomen.

Als 't nu weer Kerstmis was, dan zou hij... Plotseling gooide hij met een ruk de dekens van zich af, wacht, nog even voorzichtig met zijn been. Ziezo, nu stond hij naast zijn bed. En terwijl hij zich aankleedde, nam hij een vast besluit. „Niet wachten tot Kerstmis," zei hij bij zichzelf. Van nu af aan zou hij zijn best doen om verdraagzamer te zijn. In 't vervolg wilde en zou hij geen vaatje buskruit meer wezen! Hadden de toverballen van vrouw Losser nu toch wonderen gedaan?



EERE ZIJ GOD
VREDE OPAARDE

